

XXI Międzynarodowy Festiwal Muzyki Religijnej im. Ks. Stanisława Ormińskiego w Rumi

(Rumia, 15–17 października 2009 r.)

Międzynarodowy Festiwal Muzyki Religijnej w Rumi należy do ważnych wydarzeń artystycznych w Polsce, a jego popularność zatacza coraz szersze kręgi. W dniach 15–17 października 2009 r. odbyła się już XXI jego edycja. W tym czasie do niewielkiego miasta na Wybrzeżu przyjechało ok. tysiąca młodych artystów i sympatyków muzyki religijnej, by przeżywać wspaniałą muzyczną ucztę. Festiwalowi patronuje zgromadzenie salezjańskie (Inspektoria św. Wojciecha, z siedzibą w Pile)¹, a gospodarzem imprezy jest niezwykle gościnna parafia pw. Najświętszej Maryi Panny Wspomożenia Wiernych, którą prowadzą księża salezjanie. To właśnie w tej parafii ostatnie lata swego życia pracował Patron Festiwalu — ks. S. Or-

¹ Instytucje finansujące i wspomagające Festiwal: Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego, zgromadzenie salezjańskie (Prowincja św. Wojciecha z siedzibą w Pile), Kuria Metropolitalna w Gdańsku, Polska Filharmonia Bałtycka, Urząd Marszałkowski Województwa Pomorskiego, Urząd Miasta Rumi, Starostwo Powiatowe w Wejherowie, Miejski Dom Kultury Rumia, PKP Szybka Kolej Miejska w Trójmieście Sp. z o.o., Spółdzielnia Mieszkaniowa „Janowo” w Rumi, Hotel *Faltom* w Rumi, Bar *Expresso* w Rumi, Agencja Usług Turystycznych *Columbus*.

miński, znany jako twórca melodii *Apelu Jasnogórskiego*. W tym roku organizatorzy Festiwalu² przeprowadzili aż trzy konkursy: muzyki organowej, zespołów chóralnych oraz konkurs kompozytorski.

1. Konkurs muzyki organowej

W tradycji Festiwalu konkursowe przesłuchania młodych organistów odbywają się w dwóch etapach. Pierwszy z nich przeprowadzono w czwartek, 15 października. Z dwudziestu trzech zgłoszonych, do konkursu przystąpiło osiemnastu młodych organistów³, reprezentujących zarówno polskie, jak i zagraniczne ośrodki muzyczne⁴. Wykonawcy zobowiązani byli do wykonania następującego programu: (1) J.S. Bach — do wyboru: *Preludium i fuga G-dur*, BWV 541; *Preludium i fuga f-moll*, BWV 534; *Preludium i fuga h-moll*, BWV 544; *Preludium i fuga c-moll*, BWV 546; (2) J.S. Bach — z cyklu chorałów Schüblerowskich, *Kommst du nun, Jesu, vom Himmel* BWV 650.

Wykonania konkursowe oceniali następujący jurorzy: prof. Roman Perucki (Akademia Muzyczna w Gdańsku) — przewodniczący; prof. Irena Wiselka-Cieślak (Akademia Muzyczna w Łodzi); prof. Józef Serafin (Uniwersytet Muzyczny w Warszawie); prof. Angelo Castaldo (Konservatorium Muzyczne G. Verdiego w Como — Włochy); ks. dr Kazimierz Dąbrowski SDB (Salesjańska Ogólnokształcąca Szkoła Muzyczna II st. im. ks. A. Chłondowskiego w Lutomiersku). Rolę sekretarza komisji oceniającej pełnił ks. mgr Mariusz Kowalski SDB (Wyższe Seminarium Duchowne Towarzystwa Salesjańskiego w Łądzie). Koncerty konkursowe pierwszego etapu stanowiły prawdziwy „maraton” zarówno dla jurorów, jak i publiczności. Oceniającym występy na pewno nie było łatwo wyłonić grupę finałową.

Werdykt przedstawiony został tego samego dnia wieczorem. W protokole czytamy, że do drugiego etapu konkursu zakwalifikowano sześciu wykonawców: To-

² Komitet Organizacyjny Festiwalu stanowili: prof. R. Perucki (dyrektor Filharmonii Bałtyckiej), dyrektor artystyczny; D. Ptach, dyrektor Festiwalu, E. Waškowska, przewodnicząca Komitetu Organizacyjnego, oraz członkowie – ks. J. Oleksiuk, proboszcz miejscowej parafii i dyrektor salesjańskiego domu zakonnego; ks. L. Idźkowski, ks. W. Rogowski, K. Głodowska, P. Kobylis, M. Lange, M. Lange, T. Pietrzycki, M. Pniewski, A. Sowirko, K. Sowirko, J. Sugajski, L. Szmidka, A. Waškowski, D. Waškowski, J. Zwierzchowska. Zob. *XXI Międzynarodowy Festiwal Muzyki Religijnej im. ks. Stanisława Ormińskiego w Rumi. Informator*, Rumia 2009, s. 8.

³ W regulaminie Festiwalu czytamy, że w konkursie mogą uczestniczyć organiści wszystkich narodowości, urodzeni po 1 stycznia 1984 r.; zob. *XXI Międzynarodowy Festiwal Muzyki Religijnej*, s. 5.

⁴ Młodzi artyści reprezentowali następujące ośrodki: *Hochschule für Kirchenmusik*, Heidelberg (Niemcy); *St. Petersburg State Conservatory named after Rimsky-Korsakow*, Sankt Petersburg (Rosja); Akademia Muzyczna, Poznań; Akademia Muzyczna, Kraków; Akademia Muzyczna, Gdańsk; Akademia Muzyczna, Łódź; Ogólnokształcąca Szkoła Muzyczna II st. im. F. Nowowiejskiego, Gdańsk; Studium Muzyki Kościelnej, Opole; Państwowa Szkoła Muzyczna II st., Białystok; Państwowa Szkoła Muzyczna II st. im. R. Bukowskiego, Wrocław; Państwowa Ogólnokształcąca Szkoła Muzyczna im. M. Karłowicza, Poznań; Państwowa Szkoła Muzyczna I i II st. im. F. Chopina, Opole; Państwowa Ogólnokształcąca Szkoła Muzyczna II st. im. K. Szymanowskiego, Katowice.

masza Chorzalskiego z Krakowa, Antoninę Krymową z St. Petersburga, Agnieszkę Kosmecką z Poznania, Małgorzatę Łyczakowską z Łodzi, Piotra Mażuchowskiego oraz Marcina Miłosza Grzegorzcyka — obaj z Gdańska.

Po ogłoszeniu wyników, jeszcze tego samego dnia, odbył się kurs mistrzowski dla wszystkich uczestników konkursu organowego. Przeprowadził go prof. Angelo Castaldo³ z Como we Włoszech. Spotkanie z mistrzem gry organowej zza granicy cieszyło się wielkim zainteresowaniem uczestników Festiwalu, o czym świadczył chociażby fakt, że przeciągnęło się ono do późnych godzin wieczornych.

Konkurs finałowy wypełnił piątkowe popołudnie. Szóstka najlepszych wykonawców z pierwszego etapu konkursu organowego wykonywała tym razem następujący program: (1) F. Mendelssohn Bartholdy — do wyboru: *Preludium i fuga c-moll* op. 37 bądź *Preludium i fuga d-moll* op. 37; (2) Petr Eben: do wyboru jedną część z *Fausta*; (3) do wyboru: Charles M. Widor — cz. III (*Andante cantabile*) z *IV Symfonii f-moll* bądź Aleksander F. Guilmant — cz. II (*Pastorale*) z *I Sonaty (Symfonii) d-moll* op. 42.

Zwycięzcą konkursu organowego na XXI Festiwalu w Rumi okazał się jeden z najmłodszych wykonawców — Marcin Miłosz Grzegorzcyk z Ogólnokształcącej Szkoły Muzycznej II st. im. F. Nowowiejskiego w Gdańsku, z klasy organów Hanny Dys. Laureat otrzymał dyplom oraz nagrodę pieniężną, ufundowaną przez Metropolitę Gdańskiego, ks. abpa Leszka Sławoja Głódzia, w wysokości 2 000 złotych. Drugą nagrodę, w wysokości 750 złotych, ufundowaną przez Prezydenta Miasta Wejherowo, odebrał Tomasz Chorzalski z Akademii Muzycznej w Krakowie, z klasy organów Józefa Serafina. Trzecie miejsce, wraz z nagrodą pieniężną w wysokości 500 złotych, przyznano Piotrowi Mażuchowskiemu z Akademii Muzycznej im. S. Moniuszki w Gdańsku, z klasy organów Romana Peruckiego. Jury postanowiło przyznać również wyróżnienie za najlepsze wykonanie utworu J.S. Bacha dla Antoniny Krymowej z Petersburskiego Konserwatorium im. Rimskiego-Korsakowa w St. Petersburgu (Rosja), z klasy organów Daniela Zaretsky'ego.

Zwieńczeniem pierwszej odsłony Festiwalu był koncert gościnny w wykonaniu znakomitego artysty z Włoch, prof. Angelo Castaldo, jednego z tegorocznych jurorów konkursu organowego. Wirtuoza z Włoch publiczność nagrodziła gromkimi brawami. Koncert w jego wykonaniu był istotnie wspianiałym muzycznym i duchowym przeżyciem.

³ A. Cataldo, ur. w 1973 r. w Neapolu, jest znanym organistą, wirtuozem. Ze swoimi koncertami gościł na najważniejszych festiwalach muzyki organowej we Włoszech i za granicą, m.in. w Polsce, Niemczech, Ukrainie, Finlandii, Francji, Anglii, Szkocji, Węgrzech, Hiszpanii, Stanach Zjednoczonych, Urugwaju, Australii. Obecnie jest organistą w Bazylice S. Chiara oraz organistą tytularnym i *Maestro di Cappella* w kościele *Volto Santo* (Świętego Oblicza) w Neapolu. Prowadzi także klasę organów w Konserwatorium w Monopoli, uczy teorii i solfeżu w Konserwatorium w Benewencie i Turynie oraz jest też nauczycielem akademickim w Konserwatorium G. Verdiego w Como.

2. Konkurs zespołów chórnych

W sobotę, trzeciego dnia Festiwalu, odbywały się przesłuchania konkursowe chórów, które sklasyfikowano w dwóch kategoriach: „A” — chóry o wysokim poziomie artystycznym oraz „B” — chóry o średnim poziomie artystycznym. W regulaminie konkursu czytamy, że zespoły same decydują o tym, w jakiej kategorii zamierzają wystąpić. Jedyne chóry szkół muzycznych zobowiązane są do zgłoszenia się w kategorii „A”⁶. W skład tegorocznego kolegium oceniających weszli następujący jurorzy: prof. Ryszard Zimak (Uniwersytet Muzyczny w Warszawie); prof. Anna Domańska (Akademia Muzyczna w Łodzi); prof. Eugeniusz Kus (Akademia Muzyczna w Poznaniu); Jan Łukaszewski (dyrygent, dyrektor naczelny i artystyczny *Polskiego Chóru Kameralnego – Schola Cantorum Gedanensis*); ks. dr Krzysztof Niegowski SDB (Uniwersytet Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie) oraz pełniący funkcję sekretarza jury, ks. mgr Mariusz Kowalski SDB (Wyższe Seminarium Duchowne Towarzystwa Salezjańskiego w Łądzie).

Przed rozpoczęciem zmagania konkursowych wszyscy uczestnicy, pod batutą prof. R. Zimaka, wykonali *Gaude Mater Polonia*. Gospodarz Festiwalu, proboszcz miejscowej parafii — ks. Jan Oleksiuk SDB, w krótkim przemówieniu powitał zespoły, jurorów oraz zgromadzoną publiczność. W tym też czasie sekretarz jury, przy udziale przedstawicieli wszystkich zespołów, przeprowadził losowanie kolejności występów. Prowadzenie konkursu powierzono redaktorowi Radia Gdańsk⁷ — Konradowi Mielnikowi.

W pierwszej kolejności wystąpiły chóry z kategorii „B”. Z dziewięciu zakwalifikowanych zespołów do konkursu przystąpiło siedem⁸. Według oceny kolegium jurorów najlepiej swój program zaprezentował chór *Canticum Novum* z Sopotu, pod dyrekcją Arkadiusza Wanata. Oni zatem zdobyli pierwsze miejsce i otrzymali nagrodę pieniężną w wysokości 5 000 złotych, ufundowaną przez Burmistrza Miasta Rumia. Nagrodę pieniężną w wysokości 2 000 złotych, ufundowaną przez Metropolicę Gdańską, za drugie miejsce, przyznano Zamkowemu Chórowi Kameralnemu z Ostródy pod dyr. Andrzeja Kowalskiego. Trzecie miejsce zajął, owacyjnie przyjęty przez publiczność, Chór Szkoły Podstawowej i Gimnazjum *Canzonetta* ze Strumienia (dyr. Tamara Nowak i Agnieszka Gawron-Gaszczyk). Młodzieżowy

⁶ Por. *XXI Międzynarodowy Festiwal Muzyki Religijnej*, s. 9.

⁷ Poza Radiem Gdańsk patronat medialny nad Festiwalem objęli: Radio Plus, Telewizja Polska – oddział Gdańsk oraz Portal Województwa Pomorskiego – Wrota Pomorza.

⁸ Zespoły z kategorii „B”, które wzięły udział w konkursie: Akademicki Chór Kameralny Społecznej Wyższej Szkoły Przedsiębiorczości i Zarządzania z Łodzi (dyr. Renata Banacka-Walczak); Chór *Cantabile* z Szamotuł (dyr. Andrzej Warguła); Chór *Canticum Novum* z Sopotu (dyr. Arkadiusz Wanata); Chór Szkoły Podstawowej i Gimnazjum *Canzonetta* ze Strumienia (dyr. Tamara Nowak i Agnieszka Gawron-Gaszczyk); Chór „Tryl” z Toszka (dyr. Maria Garbal); Stowarzyszenie Śpiewacze „Echo” z Łodzi (dyr. Ewelina Bień) oraz Zamkowy Chór Kameralny z Ostródy (dyr. Andrzej Kowalski). Zob. *XXI Międzynarodowy Festiwal Muzyki Religijnej*, s. 23–25.

chór, jako nagrodę, odebrał Puchar Prezesa Oddziału Gdańskiego Polskiego Związku Chórów i Orkiestr.

Po przesłuchaniach zespołów z pierwszej kategorii wszyscy uczestnicy i publiczność udali się przed pomnik – popiersie ks. Stanisława Ormińskiego SDB. Składając kwiaty i śpiewając wspólnie *Apel Jasnogórski*, oddano hołd wybitnemu salezjaninowi, kapłanowi, wychowawcy młodzieży i artyście — Patronowi Festiwalu. To był bardzo wzruszający moment, który choć na chwilę pozwolił uczestnikom oderwać się od emocji związanych z konkursem.

Do konkursu w kategorii „A” przystąpiło osiem zespołów⁹ według kolejności ustalonej drogą losowania. Pierwsze miejsce i nagrodę pieniężną w wysokości 7 000 złotych, ufundowaną przez Marszałka Województwa Pomorskiego, jury przyznało Chórowi Kameralnemu „441 Hz” z Gdańska pod dyr. Anny Borkowicz. Program artystyczny tego zespołu¹⁰ wywarł ogromne wrażenie również na publiczności. Drugie miejsce zajął Chór Męski Salezjańskiej Ogólnokształcącej Szkoły Muzycznej im. ks. A. Chlondowskiego z Lutomińska pod dyr. ks. Kazimierza Dąbrowskiego SDB. Zespół odebrał, przewidzianą przez organizatorów, nagrodę pieniężną w wysokości 3 000 złotych (fundator nagrody – Starosta Powiatu Wejherowskiego). Trzecia nagroda, Puchar Prezesa Oddziału Gdańskiego PZChiO, przypadła w udziale Akademickiemu Chórowi Politechniki Wrocławskiej pod dyr. Małgorzaty Sapiechy-Muzioł.

Po zmaganiach konkursowych, w sobotę, odbył się ponadto wykład dla dyrygentów, który wygłosił prof. Ryszard Zimak z Uniwersytetu Muzycznego w Warszawie. Prelegent zaproponował temat: *Musica sacra — nieznanne dzieła oratoryjne kompozytorów polskich XIX i XX wieku*. Jego wystąpienie spotkało się z zainteresowaniem nie tylko dyrygentów, ale także wielu innych osób, których fascynuje muzyka sakralna.

3. Konkurs kompozytorski

W ramach XXI edycji Festiwalu w Rumi przeprowadzony został także konkurs kompozytorski *Mater Familiae*. Został on rozpisany przed rokiem, pod patronatem

⁹ Zespoły z kategorii „A”, które wzięły udział w konkursie: Akademicki Chór Politechniki Łódzkiej (dyr. Jerzy Rachubiński); Akademicki Chór Politechniki Wrocławskiej (dyr. Małgorzata Sapiecha-Muzioł); Chór *Con Brio* Szkoły Muzycznej I st. im. Grażyny Bacewicz z Wrocławia (dyr. Małgorzata Podzielny); Chór Kameralny „441 Hz” z Gdańska (dyr. Anna Borkowicz); Chór Męski Salezjańskiej Szkoły Ogólnokształcącej Szkoły Muzycznej II st. z Lutomińska (dyr. ks. Kazimierz Dąbrowski SDB); Chór Warszawskiego Towarzystwa Scenicznego z Warszawy (dyr. Liliana Krych); Chór Żeński „Lutnia” z Grodziska Mazowieckiego (dyr. Marcin Ł. Mazur) oraz Zespół Kameralny *Santarello* z Siemianowic Śląskich (dyr. Iwona Bańska). Zob. *XXI Międzynarodowy Festiwal Muzyki Religijnej*, s. 21–23.

¹⁰ Zespół wykonał następujące utwory: (1) William Byrd — *Haec Dies*, (2) Paweł Łukaszewski — *Ave Maria*; (3) Krzysztof Zimmermann — *Jesu, Dulcis Memoria*; (4) Eric Whitacre — *Lux Aurumaque*; zob. *XXI Międzynarodowy Festiwal Muzyki Religijnej*, s. 22.

Inspektora Salezjańskiej Prowincji św. Wojciecha z siedzibą w Pile. Tematyka prac kompozytorskich poświęcona była matce, a jej inspiracją stała się 150 rocznica śmierci matki św. Jana Bosko, Małgorzaty (1788–1856). Pierwszą część konkursu, który został rozstrzygnięty w ramach Festiwalu w 2008 r., stanowiły opracowania literackie¹¹. Głównym założeniem organizatorów konkursu było wzbogacenie dorobku kultury muzycznej o nowe utwory, powstające z inspiracji postacią matki świętego wychowawcy z Turynu.

Do sekretariatu Festiwalu wpłynęło siedem kompozycji, które zostały poddane pod ocenę zespołu jurorów w czerwcu 2009 r. (był to pierwszy etap konkursu). W komisji oceniającej zasiedli: prof. Eugeniusz Głowski — przewodniczący, prof. Marek Jasiński, prof. Sławomir Kaczorowski, prof. Krzysztof Owczak, ks. dr Maciej Szczepankiewicz SDB. Funkcję sekretarza pełniła mgr Anna Borkowicz. Do finałowego konkursu nominowano cztery opracowania: (1) *Matka*, godło TROMBONE, (2) *Pieśń dla matki św. Jana Bosko*, godło CHRISTOFER, (3) *Pieśń dla matki św. Jana Bosko*, godło GM 12 03 69, (4) *Tak mało ciebie...*, godło FRANCESCO.

Wszystkie finałowe kompozycje zostały zaprezentowane 17 października 2009 r. w ramach koncertu finałowego XXI edycji Festiwalu. Utwory zostały wykonane przez Chór *Pro Anima* z Sopotu. Po prezentacji jurorom zapewne łatwiej było wyłonić zwycięzcę, którym okazał się, ukryty pod godłem FRANCESCO, Paweł Łukowicz z Kielc. Laureat za utwór *Tak mało ciebie...* otrzymał nagrodę pieniężną w wysokości 5 000 złotych, którą ufundował Inspektor Salezjańskiej Prowincji św. Wojciecha, ks. dr hab. Zbigniew Łepko, prof. UKSW.

4. Zakończenie Festiwalu

W godzinach popołudniowych 17 października odbył się tradycyjny koncert finałowy. Kościół w Rumi znowu wypełnił się „po brzegi”. Na koncert ów złożyły się dwie odsłony. Pierwszą z nich stanowiła prezentacja utworów finałowych ze wspomnianego wcześniej konkursu kompozytorskiego *Mater Familiae*. Cztery finałowe kompozycje zostały znakomicie wykonane przez chór *Pro Anima* z Sopotu pod dykcją Arkadiusza Wanata. Był to świetny pomysł organizatorów Festiwalu, dzięki któremu publiczność mogła zapoznać się z najlepszymi utworami zakończonego tego dnia konkursu. Było to ich premierowe wykonanie i to w profesjonalnym wydaniu.

Drugą część koncertu finałowego wykonali muzycy, którzy, jak się okazało, stanowili znakomity, międzynarodowy, zespół artystów. Publiczność usłyszała w rumskiej świątyni monumentalne dzieło Wojciecha Kilara — *Missa Pro Pace*, które

¹¹ Jury oceniło wówczas 52 opracowania, które zostały sklasyfikowane w dwóch kategoriach (wiekowych): „A” — dzieci i młodzież, „B” — studenci i dorośli. Zob. więcej: K. NIEGOWSKI, *XX Międzynarodowy Festiwal Muzyki Religijnej im. ks. Stanisława Ormińskiego w Rumi (23–25 października 2008)*, „Liturgia Sacra” 14 (2008), nr 2 (32), s. 482–484.

wykonali: Iwona Hossa — sopran; Ewa Marciniec — mezzosopran; Ryszard Minkiewicz — tenor; Piotr Nowacki — bas oraz Państwowy Chór Filharmonii w Mińsku na Białorusi (przygotowanie chóru — Ludmiła Efimowa) i Orkiestra Symfoniczna Polskiej Filharmonii Bałtyckiej im. F. Chopina. Od pulpitu dyrygenta zespół poprowadził Ernst van Tiel z Holandii.

Zwieńczeniem Festiwalu była uroczysta Msza św. koncelebrowana pod przewodnictwem ks. abpa Tadeusza Gocłowskiego, który wygłosił okolicznościową homilię, a połączone chóry (uczestnicy konkursu) wykonywali wspólnie śpiewy pod batutą prof. R. Zimaka. Ponadto w czasie Mszy św. można było raz jeszcze usłyszeć znakomite brzmienie chóru z Filharmonii z Mińska (dyr. Ludmiła Efimowa), który wykonał kilka utworów. Po Eucharystii odbyło się oficjalne ogłoszenie wyników wszystkich trzech konkursów, któremu towarzyszyła wyjątkowa, jak zwykle w takich okolicznościach, temperatura emocjonalna. Po wręczeniu nagród i dyplomów odbył się tradycyjny koncert laureatów.

XXI Międzynarodowy Festiwal Muzyki Religijnej w Rumi należy niewątpliwie zauważyć jako ważne wydarzenie artystyczne. Poza specyfiką (dwa, bądź trzy konkursy) ta impreza muzyczna wyróżnia się znakomitym przygotowaniem organizacyjnym. Poza zmaganiem konkursowymi towarzyszą jej warsztaty muzyczne, prelekcje oraz dodatkowe koncerty znakomitych artystów, co sprawia, że jest to rzeczywiście wielkie święto muzyki religijnej. Przyjazna i pełna życzliwości, daleka od niezdrowej rywalizacji, atmosfera to dodatkowe atuty Festiwalu, na który przyjeżdża się z prawdziwą przyjemnością. Gospodarzom i organizatorom należą się słowa uznania.

Ks. Krzysztof Niegowski SDB